

Odpovědnost státu za škodu, náklady řízení, náležitosti dovolání

Měřítkem toho, zda rozhodnutí soudu prvního stupně je či není přezkoumatelné, nejsou požadavky odvolacího soudu na náležitosti odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně, ale především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě použít v odvolání proti tomuto rozhodnutí odvolací důvody. I když rozhodnutí soudu prvního stupně nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu odvolání – na újmu uplatnění práv odvolatele. Nelze považovat za nepřezkoumatelné rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže z něj nepochybně vyplývá, jak a na základě kterých skutečností bylo soudem prvního stupně rozhodnuto, a žalobci nebyla odepřena možnost proti jeho závěrům v odvolání brojit.

Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř., je dovolatel povinen v dovolání pro každý dovolací důvod vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné (§ 241a odst. 2 o. s. ř.). Pouhá kritika právního posouzení odvolacího soudu ani citace (části) textu ustanovení § 237 o. s. ř. nepostačují. Nepostačuje ani odkaz na rozhodnutí Ústavního soudu nebo Evropského soudu pro lidská práva, od jejichž řešení se má řešení přijaté odvolacím soudem odchylovat, nebo tvrzení, že odvolací soud postupoval v rozporu s judikaturou soudu dovolacího, aniž by dovolatel blíže specifikoval, kterou konkrétní judikaturu dovolacího soudu má na mysli.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1435/2015, ze dne 20.12.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně J. L., zastoupené Mgr. Z.P., advokátem se sídlem v B., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zadostiučinění za nemajetkovou újmu a o náhradu škody, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 43 C 24/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 9. 2014, č. j. 44 Co 57/2014-134, tak, že dovolání se odmítá.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se na žalované domáhala jednak zaplacení 914 700 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jež jí měla vzniknout v důsledku nepřiměřené délky řízení vedeného u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 14 C 1675/99, jednak zaplacení 35 300 Kč s příslušenstvím jako náhrady škody představované náklady právního zastoupení v řízení o stížnosti žalobkyně č. 21602/04 podané k Evropskému soudu pro lidská práva.

Městský soud v Brně jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 10. 9. 2013, č. j. 43 C 24/2008-102, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 60 000 Kč s příslušenstvím (výrok I), žalobu „ve zbytku“ zamítl (výrok II) a rozhodl, že se žalované nepřiznává náhrada nákladů řízení (výrok III).

Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku v rozsahu příslušenství zrušil a řízení zastavil (výrok I rozsudku odvolacího soudu), v zamítajícím výroku jej změnil tak, že žalované uložil zaplatit žalobkyni 8 500 Kč s příslušenstvím, jinak jej co do částky 881 500 Kč s příslušenstvím potvrdil (výrok II rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok III rozsudku odvolacího soudu).

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, který měl délku řízení vedeného před Okresním soudem v Hodoníně pod sp. zn. 14 C 1675/99 za nepřiměřenou, přičemž za odpovídající výši zadostiučinění považoval – po zohlednění kritérií uvedených v § 31a odst. 3 OdpŠk – částku 60 000 Kč. Co do příslušenství z uvedené částky vzala žalobkyně v průběhu odvolacího řízení odvolání zpět, proto odvolací soud v uvedeném rozsahu rozsudek soudu prvního stupně podle § 222a odst. 1 o. s. ř. zrušil a řízení zastavil. Na rozdíl od soudu prvního stupně však odvolací soud shledal podle § 31 odst. 2 OdpŠk důvodným též požadavek žalobkyně náhradu nákladů právního zastoupení v řízení před Evropským soudem pro lidská práva, a to co do částky 8 500 Kč s příslušenstvím. Co do zbývající částky 881 500 Kč s příslušenstvím pak zamítající výrok rozsudku soudu prvního stupně potvrdil. O nákladech řízení před soudy obou stupňů rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 2 ve spojení s § 142 odst. 2 o. s. ř. tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu, když „přihlédl k výraznému neúspěchu žalobkyně“.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně v rozsahu, v němž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, a ve výroku o náhradě nákladů řízení včasným dovoláním, které však Nejvyšší soud podle § 243c odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“, odmítl.

Podle § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, o pracovněprávní vztahy nebo o věci uvedené v § 120 odst. 2; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží,

V případě řízení, jehož předmětem je částka skládající se z několika samostatných nároků odvíjejících se od odlišného skutkového základu, má rozhodnutí o každém z těchto nároků charakter samostatného výroku a přípustnost dovolání je třeba zkoumat ve vztahu ke každému z těchto nároků samostatně, a to bez ohledu na to, že tyto nároky byly uplatněny v jednom řízení a že o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. 32 Odo 747/2002, proti němuž podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. III. ÚS 537/03, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 30 Cdo 3157/2009).

Tak je tomu i v posuzované věci, kdy odvolací soud rozhodoval jednak o nároku žalobkyně na zadostiučinění ve výši 914 700 Kč s příslušenstvím za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku nepřiměřené délky řízení vedeného před Okresním soudem v Hodoníně pod sp. zn. 14 C 1675/99, jednak o nároku na náhradu škody představovanou náklady právního zastoupení ve výši 35 300 Kč s příslušenstvím vynaloženými v souvislosti se stížností žalobkyně č. 21602/04 podanou u Evropského soudu pro lidská práva. Dovolání v rozsahu nároku na náhradu škody, o kterém rozhodoval odvolací soud, není přípustné s ohledem na ustanovení § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř., neboť ohledně něj bylo odvolacím soudem rozhodnuto o nároku nepřesahujícím svou výši částku 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Žalobkyně podaným dovoláním brojila též proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, přičemž měla za to, že odvolací soud posoudil otázku práva žalobkyně na náhradu nákladů řízení odchylně od ustálené rozhodovací praxe, na kterou odkazovala.

Posouzení přípustnosti dovolání (v němž žalobkyně vymezila důvod a uvedla, v čem spatřuje splnění předpokladů jeho přípustnosti) do rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení, se neobejde bez současného posuzování jeho případné důvodnosti (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2707/2013).

Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 29 ICdo 34/2013, uveřejněného pod č. 4/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, platí: „Jestliže soudy nižších stupňů rozhodly, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před těmito soudy vedených, je pro posouzení, zda dovoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, určující výše nákladů řízení, jejichž náhradu takto dovolateli odepraly.“

V posuzované věci by přicházela v úvahu náhrada spočívající ve vynaložených nákladech na odměnu advokáta za zastupování žalobkyně ve smyslu § 137 odst. 2 o. s. ř., na jeho hotové výdaje a na daň z přidané hodnoty, kterou je advokát povinen odvést.

Dovolací soud pak v usnesení ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, dospěl k závěru, že odměna advokáta za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), dále jen „AT“.

Odměna za zastupování v řízení, jehož předmětem je náhrada škoda v penězích, se vypočte z tarifní hodnoty stanovené podle § 8 odst. 1 AT.

Podle § 12 odst. 3 AT přitom platí, že při spojení dvou a více věcí, pro něž spojení ke společnému projednání není stanoveno jiným právním předpisem, se za tarifní hodnotu považuje součet tarifních hodnot spojených věcí. Aplikováno na projednávanou věc, v níž uplatněné nároky spojila žalobkyně ke společnému projednání již v podané žalobě, to znamená, že se za tarifní hodnotu považuje částka 85 300 Kč (50 000 Kč + 35 300 Kč).

Odměna advokáta žalobkyně za celkem devět úkonů právní služby v řízení před soudem prvního stupně a v řízení před soudem odvolacím (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, podání odvolání ze dne 17. 5. 2011, účast při jednání odvolacího soudu dne 19. 10. 2011, doplnění žaloby, účast při jednání soudu prvního stupně dne 3. 9. 2013, podání odvolání ze dne 9. 12. 2013, účast při jednání odvolacího 16. 7. 2014 a dne 17. 9. 2014) by tak podle § 7 bodu 5, § 8 odst. 1, § 9 odst. 4 písm. a) a § 12 odst. 3 AT činila 40 860 Kč. Jako náhrada hotových výdajů by advokátu žalobkyně náleželo podle § 13 odst. 3 AT za devět úkonů právní služby celkem 2 700 Kč. Náhrada advokáta žalobkyně za daň z přidané hodnoty z odměny a náhrady hotových výdajů by činila 9 147 Kč. Celkem by tak žalobkyní vynaložené náklady právního zastoupení před soudy obou stupňů (o nákladech řízení za předchozí dovolací řízení nebylo napadeným výrokem rozhodnuto) činily 52 707 Kč.

V projednávané věci je však třeba uvážit, že předmětem řízení byly dva nároky, přičemž žalobkyně měla plný úspěch pouze co do nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2707/2013), kdežto co do uplatněného nároku na náhradu škody byla převážně neúspěšná (tj. žalobkyně měla úspěch jen co do částky 8 500 Kč, v částce 26 800 Kč byla naopak neúspěšná).

Odvolací soud vyšel správně z toho, že se v případě objektivní kumulace nároků se o náhradě nákladů řízení účastníků rozhoduje jediným výrokem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 33 Cdo 4702/2015). I zde pak podle § 142 odst. 2 o. s. ř. platí, že měl-li účastník v projednávané věci úspěch pouze částečný, je třeba náhradu nákladů poměrně rozdělit. Při určování úspěchu či neúspěchu účastníka, který vedle nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v řízení uplatnil rovněž nárok (nároky) na peněžité plnění (objektivní kumulace), je třeba vycházet ze vzájemného poměru tarifních hodnot takto uplatněných nároků, jež se stanoví podle § 8 a násl. AT. Činí-li tarifní hodnota nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 9 odst. 4 písm. a) AT 50 000 Kč, pak tarifní hodnota nároku na peněžité plnění vychází zásadně z výše tohoto plnění bez

uplatněného příslušenství (§ 8 odst. 1 AT). V řešeném případě je tak tarifní hodnotou nároku na náhradu škody částka 35 300 Kč.

V posuzované věci to konkrétně znamená, že žalobkyně byla v řízení převážně úspěšná, přičemž žalovaná by jí podle § 142 odst. 2 o. s. ř. měla nahradit 37% $(((50\,000 + 8\,500\text{ Kč}) - 26\,800) : 85\,300 \times 100)$ jejich účelně vynaložených nákladů řízení. Z toho ovšem vyplývá, že výše náhrady nákladů řízení, která byla rozsudkem odvolacího soudu žalobkyni odepřena (19 501 Kč; tj. 37% z 52 707 Kč), nepřevyšuje hranici pro přípustnost dovolání ve smyslu § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. Ani v rozsahu výroku o náhradě nákladů řízení tedy dovolání není přípustné.

Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládá ani námitka žalobkyně, podle které se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, když nezrušil rozsudek soudu prvního stupně jako nepřezkoumatelný z důvodu, že výše přiznaného peněžitého zadostiučinění nebyla v rozhodnutí soudu prvního stupně řádně odůvodněna.

Nejvyšší soudu v rozsudku ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněném pod č. 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, uvedl, že měřítkem toho, zda rozhodnutí soudu prvního stupně je či není přezkoumatelné, nejsou požadavky odvolacího soudu na náležitosti odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně, ale především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě použít v odvolání proti tomuto rozhodnutí odvolací důvody. I když rozhodnutí soudu prvního stupně nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu odvolání – na újmu uplatnění práv odvolatele. Tak ani v projednávané věci nelze považovat rozhodnutí soudu prvního stupně za nepřezkoumatelné, jestliže z něj nepochybně vyplývá, jak a na základě kterých skutečností bylo soudem prvního stupně rozhodnuto, a žalobkyni nebyla odepřena možnost proti jeho závěrům v odvolání brojit, což také činila.

Konečně v části, v níž podané dovolání směřovalo proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno zamítnutí nároku žalobkyně na přiznání přiměřeného zadostiučinění v penězích, neobsahuje dovolání náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř., neboť žalobkyně vůbec nevymezila, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání.

Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř., je dovolatel povinen v dovolání pro každý dovolací důvod vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné (§ 241a odst. 2 o. s. ř.). Pouhá kritika právního posouzení odvolacího soudu ani citace (části) textu ustanovení § 237 o. s. ř. nepostačují (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3023/2014, a ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2488/2013, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 3524/13). Nepostačuje ani odkaz na rozhodnutí Ústavního soudu nebo Evropského soudu pro lidská práva, od jejichž řešení se má řešení přijaté odvolacím soudem odchýlovat, nebo tvrzení, že odvolací soud postupoval v rozporu s judikaturou soudu odvolacího, aniž by dovolatel blíže specifikoval, kterou konkrétní judikaturu odvolacího soudu má na mysli. Dovolení žalobkyně tak v části napadající potvrzující výrok rozsudku odvolacího soudu, jímž žalobkyni nebylo přiznáno zadostiučinění v požadované výši, trpí vadami, pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)